

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF -- AGENT PRESIDENT
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tas-26 ta' Marzu, 2010

Appell Civili Numru. 91/1997/2

Tar-Robba Limited

v.

Kalabardi Construction Limited

Il-Qorti:

B'rikors prezentat fl-24 ta' Frar 2009, is-socjetà attrici qieghda titlob it-thassir tas-sentenza moghtija minn din il-Qorti fit-28 ta' Novembru 2008 fl-istess ismijiet premissi, in bazi ghas-sub-incizi [e] u [l] ta' l-artikolu 811 tal-Kap.12 tal-Ligijiet ta' Malta, kif ukoll ir-ritrattazzjoni ta' l-appell.

Kopja Informali ta' Sentenza

Il-fatti li taw lok ghal dawn il-proceduri huma s-segwenti:
Permezz ta' citazzjoni prezentata mis-socjeta' attrici fil-15 ta' Jannar 1997, dina talbet li s-socjeta' konvenuta tigi dikjarata debitrici taghha fis-somma ta' Lm22,971.90 rapprezentati prezz ta' konkrit supplit minnha lill-istess socjeta' konvenuta; kif ukoll il-kundanna ghall-hlas ta' l-imsemmija somma.

Fin-nota ta' l-eccezzjonijiet taghha, is-socjeta' konvenuta cahdet din il-pretensjoni tas-socjeta' attrici bhala infondata fil-fatt u fid-dritt, fis-sens li l-istess socjeta' konvenuta mhijiex "debitrici tas-socjeta' attrici fl-ammont minnha indikat."

Kontestwalment, is-socjeta' konvenuta ipprezentat kontro-talba kontra s-socjeta' attrici, fejn talbet li din tigi kundannata thallasha d-danni sofferti minnha "minhabba konsenja ta' konkrit mhux prodott skond l-arti u s-sengha", previa dikjarazzjoni f' dan is-sens; kif ukoll il-kundanna ghall-hlas tad-danni hekk likwidata.

Permezz ta' sentenza moghtija fis-6 ta' Ottubru 2006, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili laqghet it-talbiet attrici, u cahdet l-eccezzjonijiet u l-kontro-talba tal-konvenuta.

Permezz tas-sentenza precitata, moghtija fit-28 ta' Novembru 2008, din il-qorti, diversament komposta, laqghet l-appell interpost mis-socjeta' konvenuta billi rrevvokat s-sentenza moghtija mill-ewwel qorti, cahdet it-talbiet kollha attrici u, wara li laqghet l-ewwel u t-tieni talba rikonvenzjonali tas-socjeta' konvenuta, astjeniet milli tiehu konjizzjoni tat-tielet talba "peress li s-socjeta' konvenuta giet kompensata ghad-danni li sofriet bid-decizjoni li nghatat fuq it-talbiet attrici".

Is-socjeta' attrici hassitha aggravata b'din id-decizjoni, u inizjat il-proceduri odjerni ghat-thassir ta' din is-sentenza, u r-ritrattazzjoni ta' l-istess.

Fis-succint il-fatti fil-meritu huma dawn: Is-socjeta' konvenuta hadet kuntratt minghand is-socjeta' Blokrete biex taghmel xoghol ta' kostruzzjoni f'sit gewwa Bulebel.

Fl-esekuzzjoni tax-xogholijiet, is-socjeta' konvenuta kienet tixtri minghand is-socjeta' attrici konkrit li din kienet tforni skond specifikkazzjonijiet indikati fuq id-delivery notes relattivi li kienu jigu ffirmati mal-konsenja tax-xoghol lis-socjeta' konvenuta, liema konkrit kien, skond l-ezigenzi tax-xoghol, jigi mqieghed dak il-hin stess sabiex ma jaqtax.

Jidher li, wara li l-konkrit kien gie mqieghed, u kien beda jsir ix-xoghol ta' finishing bil-linoleum, il-konkos kien beda jinqala', bir-rizultat li s-socjeta' konvenuta kellha tkisser biex tirmppjazzah b'konkrit iehor, bir-rizultat li sofriet danni fl-ammont approssimattiv ta' dak li qed jigi pretiz mis-socjeta' attrici bhala dovut lilha rapprezentati l-prezz tal-konkrit supplit minnha.

Din il-qorti fis-sentenza taghha osservat li "irrizulta bhala fatt li mit-testijiet li saru fuq il-konkrit wara li dan tqieghed f'postu u ghaqad, instab li dan il-konkos ma kienx tal-grad kif suppost."

Inoltre osservat li ma kinitx il-prattika "anzi hi kwazi impossibbli, li kull konsenja tigi ttestjata fuq is-sit ghall-konsistenza taghha." B'hekk ezonerat lis-socjeta' konvenuta mill-obbligu li ticcekja l-konsensja hekk kif tasal ghandha.

F'dan ir-rigward, din il-qorti, in vena legali, osservat hekk:

"Issa hu veru li, filwaqt li hu ammess li fil-kaz fejn ix-xerrej jigi mfittex mill-bejjiegh ghall-hlas tal-prezz jew tal-bilanc, ix-xerrej jista' jilqa' b'eccezzjoni li l-haga mibjugha ma kinitx tal-kwalita' miftehma ... hu mistenni li x-xerrej, malli jinduna bid-difett, jirritorna l-oggett jew jiddepozitah that l-awtorita' tal-qorti. Pero', il-kazi jvarjaw u huma dipendenti fuq ic-crikostanzi spejcali tal-kas konkret. Hekk din il-qorti, fil-kawza "Cauchi noe vs Baldacchino et noe" deciza fis-7 ta' Ottubru 1997, irravvizat in linea ta' principju generali li jeziztu wkoll kazijiet eccezzjonali fejn ir-ritorn lura lill-venditur ta' l-oggett mibjugh ma tkunx fizikament possibbli. Il-kaz prezenti hu wiehed minn dawn. Kemm prattikament kif ukoll ragjonevolment huwa impossibbli illi

I-konkos imqiegħed in situ, jigi hekk ritornat lura lis-socjeta' attrici, jew altrimenti depozitat. Kwindi l-agir tas-socjeta' konvenuta ma jistax jigi censurat, u ma jistax jingħad li hija tilfet id-dritt li tilmenta dwar il-kwalita' inferjuri tal-konkos għas-semplici fatt li ma oggezzjonatx mal-konsenja.”

Applikazzjoni Hazina tal-Ligi – Art.811[e]

Fir-rikors tagħha s-socjeta' attrici qiegħda tqiegħed dan l-artikolu tal-ligi bħala l-bazi legali għall-ewwel ilment tagħha, u ssostni li, filwaqt li “ma hemmx dubju li n-negozju li seħh bejn il-kontendenti kien wiehed ta' bejgh”, ir-rimedji legali disponibbli għas-socjeta' konvenuta kienu “esklussivament l-azzjoni a bazi ta' l-artikolu 1390 tal-Kap.16 jew l-actio aestimatoria jew redibitorja, u mhux azzjoni għad-danni.” Izda fil-kaz prezenti, is-socjeta' konvenuta, kemm fin-nota ta' l-eccezzjonijiet kif ukoll fil-kontra talba, ibbazat il-kaz tagħha fuq il-premess li l-konkrit “ma giex mahdum skond is-sengħa u l-arti” u għalhekk “ma rrikorriet għal ebda difiza kontemplata fl-artikoli 1424, 1425, 1426, 1429 jew 1390”.

L-Artikolu 811[e] jiddisponi hekk:

“(e) jekk is-sentenza tkun applikat il-ligi hazin;

“għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li kien hemm applikazzjoni hazina tal-ligi, fil-kaz biss li d-decizjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakkata, ma tkunx skond il-ligi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta' ligi, li fuqha l-qorti tkun espressament tat decizjoni;”

In propozitu huwa rilevanti dak li osservat din il-qorti fis-sentenza in ezami li “Filwaqt li s-socjeta' attrici kienet qiegħda tghid li qiegħda tagħmel konsenja ta' certu grad, u talbet hlas tal-konkos fil-grad minnha indikat, fil-fatt qiegħda tikkonsenja oggett ta' kwalita' inferjuri”¹ u dan peress li l-grad tal-konkos konsenjat kien inferjuri għal dak ordnat mis-socjeta' konvenuta.

---

¹ Sottolinera ta' din il-Qorty

L-artikolu 1390 jghid testwalment hekk:

“Jekk il-haga li l-bejjiegh igib biex jikkunsinna ma tkunx tal-kwalita' mwieghda, jew ma' tkunx bhall-kampjun li fuqu l-bejgh ikun sar, ix-xerrej jista' jaghzel jew li jirrifjuta l-haga u jitlob id-danni, jew li jircievi l-haga bi prezz anqas fuq stima ta' periti.”

Fil-kaz prezenti s-socjeta' kompratrici ghazlet li tirrifjuta l-haga u titlob id-danni, kif fil-fatt ghamlet. Hija ma setghetx, kif fuq spjegat, tikkonsenja lura l-konkrit gja mwahhal fuq il-post, imma setghet biss tkissru u tirrimpjazzah, wara li saru t-testijiet relattivi, kif ukoll titlob id-danni, kif fil-fatt ghamlet.

Fil-fehma ta' din il-qorti, il-kliem “mhux prodott skond l-arti u s-sengha” uzati mis-socjeta' konvenuta fin-nota ta' l-eccezzjonijiet taghha u fil-kontro-talba, ma jnaqqas xejn mill-premess, stante li rrizulta car li l-grad ta' konkrit supplit lilha kien ta' kwalita' inferjuri minn dik mifthehma, u ghalhekk, ghall-iskop mitlub minnha, il-konkrit supplit lilha ma kienx skond kif titlob l-arti u s-sengha ghal dak ix-xoghol li kien qieghed isir. Fl-ebda hin matul il-proceduri ma kien hemm dubju li l-kwistjoni ma kinitx purament wahda ta' tahlita tal-konkrit ordnat u supplit.

Ghaldaqstant t-talba in kwantu bazata fuq l-artikolu 811[e] ma treggix, la fil-fatt u lanqas fid-dritt.

Effett ta' Zball – Artikolu 811[1]

F'dan ir-rigward, is-socjeta' attrici tissollewa s-segweni punti:

“[1] “Minn ezami tad-delivery notes ezebit mis-socjeta' esponenti huwa evidenti ghall-ahhar li dina l-qorti kienet zbaljata meta kkonkludiet [li l-konkos supplit kien] difettuz”, u tirrileva li minn dawn id-delivery notes “it-tahlita dejjem kellha aktar ramel, u li r-ramel uzat kien ta' kwalita' li fit-trade jissejjah sekonda, bil-konsegwenza li t-tahlita qatt ma setghet ittella' l-grad msemija minn din il-qorti. ... Ghalhekk minn ezami semplici tad-delivery notes huwa

evidenti li s-sentenza hija zbaljata.” Il-kumpliment ta' l-imenti huma relatati ma' l-ezami tad-delivery notes.

“[2] Mid-dokumenti ezebiti jirrizulta li delivery notes indikati fl-istess rikors [para. 24] jirreferu ghat-tahlita li l-kwalita' taghha ma giet bl-ebda mod kontestata, u li dawn il-konsenji jlahhqu ghall-ammont ta' Lm1,149.71 [€2,678.10], u li “dan l-ammont kellu bil-fors jigi akkordat lis-socjeta' esponenti stante li ma kien hemm l-ebda kontestazzjoni dwaru.”

“[3] It-tielet punt huwa li s-socjeta' konvenuta “ma ressqet l-ebda dokument li juri li hija kienet effettivament hallset l-ammont ta' Lm22,648.74, liema ammont suppost jirrapprezenta l-ispiza li kellha tidhol fiha sabiex tirmipjazza l-konkos.”

Dwar l-ewwel punt, il-qorti tosserva, in vena legali, li f'materja ta' ritrattazzjoni bazata fuq l-artikolu in dizamina, l-izball promoss mill-intimat jehtieg li jkun manifest u li jemergi mis-sempli konfront bejn dak dikjarat fis-sentenza u d-dokumenti tal-kawza, b'mod li jkun jidher prodott esklussivament mis-semplici inavvertenza tal-gudikant. Fil-kaz tallum il-qorti tirrileva li mhuwix minnu li “minn ezami semplici tad-delivery notes huwa evidenti” li s-sentenza hija zbaljata; u dak li qed tipprova li taghmel is-socjeta' attrici huwa li tinduci lil din il-qorti li terga' tidhol f'apprezzament ta' fatti li din il-qorti kienet diga' kkunsidrathom u tat decizjoni dwarhom.

Barra minnhekk il-qorti strahet fuq testijiet ex parte li saru minn persuni esperti in materja, u ma jirrizultax li dawn il-kostatazzjonijiet gew kontestati. Inoltre, dak li ddetermina d-decizjoni tal-Qorti ta' l-Appell kien il-fatt provat li l-materjal supplit ma kienx tal-grad ta' dak mitlub, bir-rizultat li s-socjeta' konvenuta sofriet danni f'xoghlijiet rimedjali.

Dwar it-tieni punt, il-qorti tosserva li ma jirrizultax li din il-qorti fis-sentenza taghha ma haditx konjizzjoni tad-dokumenti ezebiti. Jidher, u huwa logiku li jkun hekk, li din il-qorti kienet hadet ix-xoghol supplit bhala quid unum, u ghalhekk, anke jekk ghall-grazzja ta' l-argument xi

Kopja Informali ta' Sentenza

deliveries maghmula kienu jlahhqu l-grad ordnat, ir-rizultat finali kien li l-kostruzzjoni maghmula bil-konkos supplit fuq medda taz-zmien kellha tingala' u jsiru xoghlijiet rimedjali da parti tas-socjeta' konvenuta b' konsegwenzi dannuzi ghalha.

Dwar it-tielet punt, il-qorti tosserva li mhuwiex minnu dak allegat mis-socjeta' attrici li ma jirrizultawx provi dwar l-ammont tad-danni pretizi mis-socjeta' konvenuta, u f' dan ir-rigward tirriferi ghall-affidavit tal-Perit Denis Kirkop u d-dokumenti mehmuza mieghu. Dan l-element ta' prova qiegħed fil-process, u gie meqjus minn din il-qorti fis-sentenza li tagħha qiegħda tintalab ir-ritrattazzjoni.

Għaldaqstant anke t-talba bazata fuq dan l-artikolu ma treggix.

Għal dawn il-motivi tiddecidi billi tichad it-talba tas-socjeta' attrici, bl-ispejjez.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----